

Bryssel 20.3.2020
COM(2020) 123 final

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE

vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoimisesta

Koronaviruspandemia on johtanut merkittävään talouden häiriöön, jolla on jo nyt merkittävä kielteinen vaikutus Euroopan unionissa. Vaikutukset BKT:n kasvuun riippuvat sekä pandemian kestosta että niiden toimenpiteiden kestosta, joita viranomaiset kansallisella ja Euroopan tasolla toteuttavat sen leviämisen hidastamiseksi, tuotantokapasiteetin suojelemiseksi ja kokonaiskysynnän tukemiseksi. Koordinoiduista taloudellisista toimista COVID-19-epidemian johdosta 13. maaliskuuta 2020 antamassaan tiedonannossa komissio esitti skenaarioanalyysin perusteella taloudellisen skenaarion, joka osoitti, että kokonaistuotanto voisi supistua EU:ssa 1 prosentin vuonna 2020. Tiedonannossa todettiin, että ei myöskään voida sulkea pois epäsuotuisampia skenaarioita, jotka liittyvät pandemian syvempiin vaikutuksiin. Tämän jälkeen tapahtunut kehitys viittaa siihen, että tällaisista epäsuotuisista skenaarioista on tullut todennäköisiä. Jos oletetaan, että terveyskriisi jatkuu kesäkuun alkuun tai sen jälkeenkin, talouden toimeliaisuuden väheneminen vuonna 2020 voi olla verrattavissa tilanteeseen, joka koettiin vuonna 2009 talous- ja finanssikriisin ollessa pahimmillaan.

Jäsenvaltiot ovat toteuttamassa ja jo toteuttaneet talousarviotoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmien kapasiteetin lisäämiseksi ja niiden kansalaisten ja alojen auttamiseksi, joihin vaikutukset erityisesti kohdistuvat. Lisäksi ollaan hyväksymässä maksuvalmiustukitoimenpiteitä ja muita takauksia, joilla ei kuitenkaan ole välitöntä vaikutusta julkisen talouden rahoitusasemaan.

Komissio seuraa tiiviisti näitä toimenpiteitä, jotka yhdistettynä talouden toimeliaisuuden vähenemiseen kasvattavat huomattavasti julkisen talouden alijäämiä. Komissio ja neuvosto ovat jo selventäneet, että näihin koronavirusepidemiaan liittyviin toimenpiteisiin sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen sallimaa joustavuutta täydessä mitassaan. Koska koronaviruskriisi on tapahtuma, johon hallitukset eivät voi vaikuttaa ja jolla on merkittävä vaikutus julkiseen talouteen, sovelletaan epätavallisia tapahtumia koskevaa vakaus- ja kasvusopimuksen säännöstä. Tämä merkitsee sitä, että edellä mainittujen toimenpiteiden vaikutuksia julkiseen talouteen ei oteta huomioon, kun komissio arvioi vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista. Jäsenvaltioiden toimittaman toteutuneen datan perusteella tehdään arviointi, myös hyväksyttävistä määristä.

Niiden julkisen talouden toimien laajuus, joita tarvitaan Euroopan kansalaisten ja yritysten suojelemiseksi kriisin seurauksilta ja talouden tukemiseksi pandemian jälkeen, edellyttää kuitenkin pidemmälle menevää joustoa vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

EU:n on edelleen reagoitava nopeasti, määrätietoisesti ja koordinoidusti tähän nopeasti kehittyvään kriisiin. Eurooppa-neuvoston jäsenten kanssa 17. maaliskuuta 2020 pidetyssä videokonferenssissa komission puheenjohtaja ilmoitti niin sanotun yleisen poikkeuslausekkeen välittömästä aktivoinnista. Lauseke otettiin käyttöön talouspolitiikan ohjauspaketissa (six-pack), kun vakaus- ja kasvusopimusta uudistettiin talous- ja finanssikriisin antamien opetusten seurauksena vuonna 2011. Kokemus osoitti, että EU:n finanssipoliittisiin sääntöihin on sisällytettävä erityisiä säännöksiä, joiden avulla voidaan koordinoidusti ja hallitusti poiketa tilapäisesti kyseisten sääntöjen tavanomaisista vaatimuksista kaikissa jäsenvaltioissa, kun on kyseessä euroalueen tai koko EU:n talouden vakavasta taantumasta johtuva yleinen kriisitilanne.

Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinoitua talouden vakavan taantumun yhteydessä.

Yleinen poikkeuslauseke antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden toteuttaa talousarviotoimenpiteitä niin, että tällaisesta tilanteesta selviydytään asianmukaisesti vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevien ja korjaavien menettelyjen puitteissa. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa ja 9 artiklan

1 kohdassa todetaan ennaltaehkäisevän osion osalta nimenomaisesti näin: ”*Jäsenvaltioiden voidaan sallia tilapäisesti poiketa [...] julkistalouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta [...] euroalueen tai koko unionin talouden vakavassa taantumassa edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkistalouden keskipitkän aikavälin kestävyyttä*”. Korjaavan osion osalta 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos euroalueen tai koko unionin talous on vakavassa taantumassa, neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityspolun.

Tuleva jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien arviointi, kevään talousennuste ja niitä seuraava komission ehdotus neuvoston maakohtaisiksi suosituksiksi tarjoavat mahdollisuuden varmistaa tarvittavan koordinoinnin ja antaa ohjeita asianmukaisen kasvua tukevan finanssipolitiikan virityksen aikaansaamiseksi sekä kansallisella tasolla että kokonaisuutena.

Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon odotettavissa olevan vakavan taloudellisen taantuman komissio katsoo, että edellytykset yleisen poikkeuslausekkeen aktivoimiseksi täyttyvät ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun lauseke vuonna 2011 otettiin käyttöön, ja pyytää neuvostoa vahvistamaan tämän päätelmän, jotta tilanne olisi jäsenvaltioiden kannalta selkeä.

Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa komissiolle ja neuvostolle mahdollisuuden toteuttaa tarvittavat politiikan koordinoitimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa, vaikka poiketaankin niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin.